

הכונשע שהפך לגבור לאומי

ארנולד (אדי) צ'פמן, 40, מרד הפורצים של בריטניה שלפני מלחמת העולם השנייה (למטה, ליד אשתו) חזר השבוע למזרח העיתונים בבריטניה ובעולם. הסיבה: פרסום זכרונותיו של אדי, פורץ, מכריח ובעל מאורות-משחקים שהפך לגיבורה הלאומי של בריטניה בשעתה הקשה ביותר. כי רק בשנה ה-12 לסיום מלחמת העולם התיר השירות החשאי הבריטי את פרסום סיפורו היחיד במינו של ההרפתקן-לא-חתי, שידע להיות משרתם של שני אדונים, לפובת ה- אדון האחר, שהיה חשוב לו מכל — עמו.

ס סיום המלחמה בוטל רשמית תיקון הפלילי של אדי וכמיסטר ארנולד צ'פמן חסר העבירות הפליליות זכה בתעודת יושר נקי ייה. בכל זאת לא שבע אדי רצון. כי מה ערך להרפתקאותיו אם אסור היה לו לספר אודותן?

אם כי הותר לו לספר עליהן בכל מקום אחר, ואפילו בגרמניה, לא הותר לו לספר עליהן בבריטניה, בה מונע חוק הסודות הי-רשמיים גילוי פעילות מסוג הפעילות של אדי. ואיסור זה חל גם על כל העתונות הבריטית, שמצאה אותו מנוחך כמו אדי עצמו.

אך אם אדי לא היה יכול לספר על הר-פתקאותיו הישנות היה יכול לחיות חדשות: ב-1945 ארגן מועדוני קלפים בהם הרחיק כ-45 אלף לירות, אחר קנה מעודפי הציון האמריקאיים סירת נחיתה בעזרתה סיפק סחורות לשוק השחור מאירלנד וצרפת. לבי-סוף הרחוב את ציו באניית משא קטנה, מטוס ואניית גרר, שלא היתה אלא ספינת מנוע איתנה ומהירה בעלת קיבול של 65 טונות.

עם צי זה הופיע צ'פמן לפני חוף הזהב שבמערב אפריקה, בו התישב כנציג חברת הנדסה הולנדית. עד מהרה הוא נתבקש ל-צאת את המושבה. מדוע? שוחד! ובאמת אין הוא יכול להסביר כיצד קרה הדבר ש-חברתו זכתה בכל המכרזים.

חר חוף הזהב באה מכה ואחר מכה באה טנגיר. ובכל מקום שאניותיו עוגנות עולה עליהן המשטרה, אך מעולם לא מצאה דבר אסור. אדי שותה בכסף, אינו מכחיש כי הוא עוסק בהברחה. אומר הוא: „גנח של 65 טונות! רבותי, מזה אפשר לעשות כסף“.

שלוש ארצות מגרשות אותו, אבל באף אחת אין הוכחה נגדו ועל סיפוריו של עצמו אי-אפשר לדון אותו (מספר צ'פמן לעיתו-נאים סקרניים: „זה עתה השלמנו משלוח 80 טונות סיגריות לסרדיניה, או אולי היתה זו מרסייל?“). במאסר שעבר מגרשים אותו מטנגיר. טוענת המשטרה, שהכפילה את ה-משמרות על הבנקים בעת שהותו של אדי בעיר: „מטעמי בטחון הציבור“. אומר אדי: „שטויות! שני חברי ואני הרבצנו כהוגן בשלושה תריסרים של ספרים, מכיון ש-איוה טיפש העו להעליב את הוד מלכותה (המלכה אליזבת)“.

שבוע, לאחר יותר מ-10 שנים, חזר אדי לכותרות העיתונים. היה זה עתון יום ה-ראשון הנפוץ בעולם, ניוס אופ דיי וורלד (חד-שות העולם הלונדוני (תפוצה: 8 מיליון) שהחליט להסתכן בהפרת החוק, החל מפרסם את „סיפוריו של אדי צ'פמן“.

אם. איי. 5, השירות החשאי הבריטי, צי-וה להחרימם את המהדורה הראשונה של ה-ניוס, חזר בו תחת לחץ הציבור והבטחת עורכי הניוס להסכים לעריכה רשמית של המשכיים הבאים.

בינתיים המשיך אדי בעיו ההרפתקאות. אחר שחגג השבוע את נצחונו בלונדון, הש-איר מאחוריו את אשתו הבלונדית היפה-פיה, המחכה להולדת ילדם והפליג למזרח. „לאן, מיסטר צ'פמן?“ שאל אותו עתונאי אחר. השיב אדי בחיוך: „למזרח! לסדר כמה עסקים. אל דאגה, הכל טהור ותוקי“.

אדי צ'פמן מוביל לבית-הסוהר בנירסי, 1939

היימה ההסוואה, הוכתרה ביוקוקין די-ינור לרוב ולמחרת הבריך אדי לפיהרר: „הפקודה בוצעה — מפעלי דה-האווילנד נהרסו!“

התשובה לא אחרה לבוא הופיעו כמה מטוסי סיור גרמניים, ולשם רושם ירו אל-י-הם כמה יריות, אך נתנו להם לחזור עם תמונות „חורבות“ ואדי קיבל פקודה, מ-מעסיקיו הגרמניים, לשוב לבסיסו דרך ליס-בון גניטרליה. אנגליה הציעה לו להשא-ר — איש לא ידע אם הגרמנים בלעו את ה-פתיון — אבל אדי לא חשש, הוא יצא מיד לגרמניה.

יבתו של צ'פמן לרייך הפכה למסע נצחון. הגרמנים באמת האמינו שביצע את שהוטל עליו ובמיוחד שעוד הביא עמו מכ-שיר רדאר, עליו התגנפה מייד חבורת מומ-חים שלמה. אדי קיבל עבור שירותיו לרייך השלישי את צלב הכבוד ממדרגה ראשונה.

במשך שנים בדקו הגרמנים את מכשיר הרדאר של אדי אך לא יכלו להפעיל אותו, כי לא יכלו לגלות מה שחסר לו — ה-הקלקול הקטן, מעשה ידיהם של מומחי שירות האינטלי-גנסי הבריטי, וקלקול זה הותקן בצורה כזאת שלא הטיל מעולם חשד על אדי.

אדי בילה משך שנה בבר-לין, היה בכל מקום אורח כבוד, שמה לחיי הפיהרר עם בוגדים אנגליים אמיתיים כקריין הרדיו הלוד האו-האו. בשנת 1944 נשלח ש-נית לאנגליה, הפעם דרך נור-בגיה, כדי למסור דו"ח על השפעת הפצצות המעופפות ההורסניות הוויי. כתמורה הובטח לו פרס, בשובו לבר-לין, של 50 אלף לירות.

אך אדי לא זכה בפרס זה. משהגיע ללונדון הוכרו ל-„חיוני“ ואכן היה כזה. הר-טל עליו להכחין את קליעי הוויי, אבל לפי הוראות המטה הבריטי: מאזורי לגנ-דון גרושי האוכלוסיה למ-חיות הספר הדלילים.

וכשריצה אדי את שלוש השנים בקיץ 1942 התייצב מיד אצל המפקד הגרמני של האי והודיע לו כי עזה החלטתו להתנקם על ה-עול שעולל לו הצדק הבריטי וכי הוא רר-צה לשרת את הגרמנים.

הגרמנים קיבלו את הצעתו בחפץ-לב. הם ידעו את ערכו, ידעו שלו היה נתפש על-ידי המשטרה הבריטית היה מבלה שנים רבות בין כותלי בית-הסוהר. ומה עוד שאדי דיבר גרמנית שוטפת, היה החומר האידיאלי ל-סוכן גרמני כאנגליה.

צ'פמן סיים את בית-הספר לחבלנים ו-מרגלים באחד מארמונותיה של צרפת ה-כבושה, למד כיצד להתקין פצצת-זמן ב-שעונית, כיצד להבריח מטעני חומר-נסף למחסני-פחם, כיצד לשרד באלחוט. לבסוף זכה בתואר אוברלויטננט (סגן), כעל מספר צבאי 29803, ובמיטב איחוליהם של מפקדיו הגרמניים, שעה שעמד להמריא במטוס ש-היה עתיד להצניחו באנגליה.

התפקיד שהוטל על אדי היה נכבד ל-מדי. הוטל עליו לפוצץ את מפעלי המטוסים של דה-האווילנד, בהם יוצרו מטוסי הקרב מוסקטו מטילי האימה. לשם הוצאות נטל אדי עמו אלפיים לירות לכיס חליפתו ה-אנגלית וכן השביעה רצון גם יתרת ציודו. מכשיר השידור, חומר הנפץ, ואפילו תעודת הזהות, שנלקחו מטומי מת שנשטף לחוף צרפת, היו בסדר גמור.

אדי גם צנח, ללא כל תקלה, בקרבת לונ-דון, עלה מייד על הרכבת המובילה לביירה, מהר לטלפון הציבורי הראשון שנודמן ב-דרכו וצלצל למשרד הבטחון. הוא הודיע מי הוא, לשם להם בא ולמרות שזה נשמע מוזר, נאחזו בו מייד הרשויות המוסמכות האמינו לו ואף קיבלו את תנאיו, בהם היה מוכן לעבוד למען מולדתו: סגירת תיקו ה-פלילי והשטרת גריסי, איה-התעלה הקטן שמול החוף הצרפתי, החלה מתעניינת בור האל-גנטי שהגיע לאי בסירת מנוע נחרץ דינו של ארנולד צ'פמן, זמניה, הוא נדון לשלוש שנות מאסר.

שך שבועות שידר אדי על מכשירו ידעיות לא נכונות לגרמניה. ידיעות אלה נערכו בפקחות כה רבה שעמדו גם בביקורת הנגדית של סוכנים גרמניים אחרים. ואותה שעה הוסו מפעלי דה-האווילנד בצורה כ-זאת, שצופה מן האוויר היה סבור, כמדאות, כי נהרסו לחלוטין. ובאחד הלילות, כשנ-סי

די נולד בשנת 1915 לפודקאי אנגלי דל, אביון והגון. צ'פמן האב היה פועל מספנות לשעבר אך בנו ארנולד לא שאף לשרת בימ. הוא ביכר את חיל היבשה ו-התנדב למשמר המלך המפורסם, הקולדסט-ריס גרדס. כי אדי היה בחור יפה, חסון ו-בריא.

אבל נראה כי דוקא תכונות אלה הפריעו לו. כי כאשר אחר, באחד הלילות, בגלל הרפתקת-אהבים קטנה לשוב לקרקט, הודח מן השירות הצבאי. מכיון שאז טרם מלאו לו שמונה עשרה שנה לא איבד את חירותו ולא הוכנס לסוהר הצבאי. הוא רק איבד את סיכויו האחרון להיות אדם מהוגן.

דבר זה לא הכאיב לאדי צ'פמן במיוחד. כי עוד בטרם מלאו לו עשרים היתה לו אחת הדירות ההדורות ברובע הפאר של לונדון, ומכונתו היתה אחת היפות בבירה הברי-טית. סוד עושרו לא היה מזהיר כל כך כי יהלומי ידיותיו, כי למרות צעירותו היה אדי ראש כנופיית פורצים, שצעה באורם ימים את חברות הביטוח ואת יצרני קופות הפלדה.

נופיית הגלניט, כפי שכונתה כנור פיתו של אדי, התמחתה בפיצות הקופות המחוסנות ביותר, כאילו היו קופפות קר-טון ולמרות שכל איש בסקוטלנד יאוד ידע מה מעשיו של אדי, לא יכלו לתפסו מ-עולם בשעה ביצוע פריצה.

משך ארבע שנים קצר אדי עושר, פרסום ואהבה עד שקרה לו מה שקורה, בסופו של דבר, אפילו לפרוץ המושלם ביותר. הוא נת-פש בשעת מעשה. היה זה בקיץ 1939, ב-אדינבורג הסקוטית. אבל לאדי היה כסף.

תוך כמה ימים השתחרר בערבות ונעלם ביחד עם ידיתו הבלונדינית ושנים מחבריו, כלי להשאיר אחריו עקבות כל שהן. רק באחר משטרת גריסי, איה-התעלה הקטן שמול החוף הצרפתי, החלה מתעניינת בור האל-גנטי שהגיע לאי בסירת מנוע נחרץ דינו של ארנולד צ'פמן, זמניה, הוא נדון לשלוש שנות מאסר.

את שלוש השנים בילה צ'פמן בכלא גריסי. אם כי בינתיים פרצה מלחמת העולם והגרמנים כבשו את האי, השוכן בתעלת לה-מנש, המסדרה בין היבשת לבריטניה.